

Вивчення наукових підходів до оцінювання ефективності логістичної діяльності підприємства

Віталій Нікітюк

аспірант кафедри економіки,
Кременчуцький національний університет імені Михайла Остроградського,
МОН України, м. Кременчук, Україна,
e-mail: nikityuk_sha@ukr.net,
ORCID: 0000-0001-7937-7334

Ольга Маслак

завідувач кафедри економіки,
Кременчуцький національний університет імені Михайла Остроградського,
МОН України, м. Кременчук, Україна,
ORCID: 0000-0001-6793-4367

Оцінювання ефективності будь-якого напрямку діяльності підприємства завжди залишається актуальним питанням, оскільки для кожного підприємства важливою є економія витрат та підвищення рівня його конкурентоспроможності на ринку. Логістична діяльність підприємств не є винятком. Зацікавленість у підвищенні ефективності логістичної діяльності підприємства висуває певні вимоги до оцінних показників, які забезпечать всебічну (інтегральну) оцінку логістичних процесів, але, на зважаючи на це, на сьогоднішній день не існує єдиного підходу до визначення сутності ефективності логістичної діяльності, методик її оцінювання та показників, які доцільно застосовувати для цього.

На думку науковців, ефективність логістичної діяльності підприємства являє собою показник або декілька показників, які характеризують рівень якості функціонування логістичної системи при заданому рівні загальних логістичних витрат [1-2].

У загальному вигляді ефективність логістичної діяльності визначається як відношення певного результату прийнятих рішень до витрат, пов'язаних з їх виконанням.

Найчастіше основним критерієм ефективності логістичної діяльності підприємства вважають мінімальні логістичні витрати [3]. Зазначений показник є важливим і в ринкових умовах актуальним, оскільки дозволяє максимізувати отриманий підприємством прибуток. У зв'язку з цим науковці [4] для оцінювання ефективності логістичної діяльності використовують прибуток підприємства.

З точки зору споживачів, як кінцевої ланки ланцюга поставок, ефективність логістичної діяльності підприємства необхідно оцінювати за якістю їх обслуговування [5].

Низка науковців дотримується думки, що для оцінювання ефективності логістичної діяльності підприємства доцільно застосувати інтегральний (комплексний) показник, а саме:

- показників, які поєднують ланки логістичної системи – постачання сировини, виробництво готової продукції, збут готової продукції, транспортування і складування матеріальних ресурсів [6];

- показники продуктивності – обсяг і якість логістичних послуг, виконаних в одиницю часу будь-якою одиницею логістичної системи [7];
- внутрішні показники (оборотність, частка неліквідів, витрати на зберігання), показники, що характеризують процес транспортування та процес складування [8];
- п'ять складових: рівень сировинного забезпечення, використання матеріальних, фінансових, трудових й інформаційних ресурсів [9];
- показники трьох напрямів: дієвості (досягнення поставлених цілей), ефективності (зв'язок результатів і витрат) та гнучкості (задоволення інтересів клієнтів та власників) [10].

Деякі науковці для оцінювання ефективності логістичної діяльності пропонують застосовувати синтетичний критерій економічної ефективності логістичної діяльності підприємства, який пропонується розглядати у вигляді відношення «економорієнтованого показника до цілеорієнтованого», а саме: відношення рентабельності підприємства за чітко визначений певний проміжок часу до довгострокового показника, який характеризує рівень досягнення поставлених цілей [11].

Варто зазначити, що для оцінювання ефективності логістичної діяльності підприємства рекомендують застосовувати показники, що характеризують якість продукції. До зазначених показників відносять: частоту та вартість пошкоджених товарів, кількість претензій і повернень товарів від споживачів, вартість повернутих товарів [4, 7].

Також для оцінювання логістичної діяльності підприємства пропонують використовувати часові показники, а саме: тривалість виробничого циклу від замовлення на поставку ресурсів до випуску готового продукту; час реакції ланцюга поставок; виконання виробничого плану [1, 3, 6-7].

В розвинених країнах оцінювання ефективності логістичної діяльності компаній здійснюють за допомогою таких показників: загальні логістичні витрати; якість логістичного сервісу; тривалість логістичних циклів; продуктивність логістичної системи; повернення на інвестиції в логістичну інфраструктуру [7]. Отже, на підставі проведеного нами аналізу можна зробити висновок, що на сьогодні не існує загальноприйнятих підходів щодо показників функціонування логістичної діяльності підприємства, але формування й удосконалення показників оцінювання її ефективності дозволить більш ефективно здійснювати управління логістичною системою для отримання конкурентних переваг вітчизняними підприємствами та виходу їх на нові ринки.

Ключові слова: логістична система; підприємство; ефективність; показники; оцінювання.

Список використаних джерел

1. Шаповалов А. М. Оценка эффективности функционирования интегрированной логистической системы предприятия. *Эффективная экономика*. 2013. № 5. URL: <http://www.economy>.

наука.com.ua/?ор=1&z=2048 (дата звернення: 05.03.2020).

2. Некрасов А. Г. Оценка эффективности логистических систем. Бухгалтерия, маркетинг, торговля. 2001. № 2 (16). URL: <http://www.integprog.ru/press-centre/publications/68-pub-oels.html> (дата звернення: 29.10.2019).

3. Амелькін В. І. Теоретичні засади функціонування логістичної системи підприємства. Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу. Економіка та підприємництво. 2009. № 4 (8). С. 46–49.

4. Гордон М. П., Карнаухов С. Б. Логистика товародвижения. Москва : Центр экономики и маркетинга, 2001. 200 с.

5. Гаджинский А. М. Логистика : учебник ; 20-е изд., перераб. и доп. Москва : Издательско-торговая корпорация «Дашков и К°», 2012. 484 с.

6. Ткачова А. В. Економічний механізм управління логістичною діяльністю металургійних підприємств. Ефективна економіка. 2011. № 5. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?ор=1&z=563> (дата звернення: 11.07.2020).

7. Сергеев В. И. Корпоративная логистика : 300 ответов на вопросы профессионалов. Москва : ИНФРА-М, 2008. 976 с.

8. Сомова О. Е. Направления формирования конкурентных преимуществ предприятия с помощью логистических решений. Бизнес Информ. 2010. № 11. С. 89–91.

9. Потапова Н. А. Оцінка рентабельності підприємств при формуванні ланцюга постачання продукції АПК. Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету. Сер.: Економічні науки. 2013. № 2 (2). С. 190–202.

10. Чухрай Н. І. Оцінювання функціонування ланцюга поставок: сутність та концептуальні підходи. Вісн. Нац. ун-ту «Львівська політехніка». Сер.: Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку. 2009. № 647. С. 276–285.

11. Скоробогатова Т. Н. Стратегия предприятия на сервисном этапе развития логистики. Экономика Крыма. 2008. № 23. С. 33–37.